

מראי מקומות- שבועות ל"ז

הפקדון, דחייב קרבן אף במזיד (וע"ש מש"כ לענין שבועת העדות).

(ג) **או דלמא הא והא עבדינא- כ' הריטב"א** דכאן לא אמרי' רשעה אחת אתה מחייב ואי אתה מחייב ב' רשעיות, משום דלגבי קרבן שהוא לגבוה אי"ז נחשב ב' רשעיות.

(ד) **דלמא דלא אתרו בי- הק' הרמב"ן**, הא למעשה הברייא בא למנות החומרות שיש בשבועת הפקדון על שבועת העדות, ולמה לא כ' גם הא דשייך מלקות בשבועת הפקדון, מה שלא שייך אצל שבועת העדות. ותי' דכיון דלא שייך מלקות אצל שבועת העדות (לפי הפירושים שהבאנו לעיל), ממילא אי"ז נחשב לחומרא שיש לשבועת הפקדון על שבועת העדות.

(ה) **מכלל דכי לא אתרו בי' ואיכא עדים, מיחייב, כפירת דברים בעלמא הוא- הק' הרמב"ן** בשם הר"א אב"ד, מנלן הא, דלמא לעולם מיירי דליכא עדים שיכולים לחייבו על הפקדון, ומה דאתרו בי', היינו כגון שהיו העדים קרובים להמפקד, וא"כ אינם נאמנים לומר דפקדון זה של פלוני הוא וחייב הוא להחזירה לו, ומ"מ יכולין להתרות הנפקד לענין שבועת הפקדון שלו, כיון שהם רחוקים אצלו, ולגבי ב' גופים ודאי אמרי' פלגינן דבורא. והוסיף דכאן י"ל דאפי' בלא פלגינן דבורא י"ל דלקי הנפקד, שהרי אינם מעידים על הפקדון כלל, רק על שבועת הנפקד. וכ' דאולי באמת צריכין להא דפלגינן דבורא, דהא דהם התרו בו שלא לישבע לשקר דהפקדון אינו של פלוני, ובקרובים לא אמרי' פלגינן דבורא, רק לגבי הוא עצמו, להשיטות דפירשו כן במכות (ו), דבקרובים אמרי' אדרבה, עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, ע"ש ברמב"ן), וממילא מיושב קו' הר"א אב"ד, דע"כ מיירי שהיו עדים לחייבו על הפקדון. ועוד כ' ליישב, דהגמ' באמת הי' יכול לתרץ לרבה כן, אלא דאקשווי קא מקשי לי', למימרא דאפי' בכשרים נמי מיחייב, ומסקנא כן הוא. **וע"ע בחי' הר"ן דכ'**

(א) **היזיד בשבועת הפקדון והתרו בו מהו- פרש"י ותוס' דאין שייך שאלה זו בשבועת העדות, רש"י פי' משום דאין שייך בו התראה, ותוס' פי' משום דיכולין לומר ששכחו העדות, וא"כ אין שייך בו מלקות. אולם ע' בחזון איש (חו"מ ו', ריש סק"ב), דכ' דלכאו' איכא נפק"מ גם לענין שבועת העדות, אם נחשב ללאו שיש בו מלקות או לא בעצם (אף אם אין שייך מלקות בפועל), דאם לאו שיש בו מלקות הוא, א"כ לכאו' אם נשבע לשקר הרי הוא פסול לעדות, דרשע הוא, ואם אי"ז לאו דאית בי' מלקות, א"כ כשר הוא לעדות עדיין, ע"ש בהמשך מש"כ בזה. **ובענין** מש"כ רש"י דאין שייך בו התראה, ע' במאירי דכ' דאין שייך בי' התראה ודאי, ומשמע דעכ"פ הוי התראה ספק, וא"כ לכאו' השאלה שייך עכ"פ לר' יוחנן דס"ל התראה ספק שמי' התראה (וכדפסק הרמב"ם לדינא), אלא דנקט שבועת הפקדון משום דאתי ככ"ע. עוד כ' המאירי דלכאו' הי' שייך התראה ודאי, היכא שיש עדים שיודעים שעדים אלו יודעים העדות, אבל כ' דזה אינו, דא"כ נמצא שיש כת שני' קיימא, וא"כ אין העדים הראשונים מפסידים במה דאינם מעידים, וא"כ יהיו פטורים (אלא דכ' דלכאו' שייך אם הם קרובים להנדון, וא"כ אין מעידין עליו, אבל אינם קרובים להעדים, וא"כ יכולים להעיד עליהם, ולכן כ' המאירי לפרש כתוס', דאמרי' דאולי שכחו עדותן, ולדברי רש"י באמת צ"ע).**

(ב) **מהו- ע' בחזון איש (חו"מ ו', ב', ד"ה ויש לעי') דחקר לענין שבועת ביטוי, היכא דהיזיד בלאו ושגג בקרבן, האם אמרי' דלוקה ומביא קרבן, ובשבועת ביטוי לא שייך לומר שכחתי, דכיון דהעדים מתרים בו שלא יאכל מפני שנשבע, חייב לעשות ע"פ העדים אע"ג ששכח. וכ' דנראה דכיון דקרבן שבועת ביטוי בעינן שוגג, והתורה החשיבה למי שהיזיד בלאו ושגג בקרבן לשוגג, א"כ לא מבעי לן שיהי' חייב מלקות, דהא זה חשיב שוגג. ולא שייך השאלה אלא לענין שבועת**

שהביא תי' זה מהרמב"ן, אולם כ' לחלוק עליו, וס"ל דאף דאין המלוה ידוע, כיון דאין כאן עדים ולא שטר, מ"מ למ"ד שעבודא דאורייתא חל השעבוד על כל הלואה, בין אם ידוע או לא (ולכן גם לענין מודה במקצת הי' צריך לתרץ כמו תי' תוס' דמיירי שמחל השעבוד).

(ח) **אימא סיפא... אלא מהא ליכא למשמע מינה-** הק' המהרש"א בשם המהר"י בן לב, אמאי קאמר דליכא למשמע מינה, הרי אורחא הוא דברישא קאמר גנבת שורי, ואח"כ בא זה הכלל לרבות אף גנבת עבדי, והוי כמו לא זו אף זו קתני, וא"כ לכאו' שפיר הוי ראי' דאף עבד בכלל. ותי' המהרש"א דאין כאן קו', דר' פפי נמי, שהביא ראי' זו מהסיפא, הוה ידע דאיכא נמי מלתא אחרייתא לרבוויי בזה הכלל, וא"כ ליכא למשמע מסיפא לרבוויי עבד. רק קאמר דגם ליכא למשמע מרישא דגנבת שורי דשורי דוקא ולא עבדי, משום דאיכא למימר דבאמת התנא סמך על זה הכלל דסיפא, ולכן שפיר קאמר' דליכא למשמע מינה כלל.

דכאן לא שייך לומר פלגינן דבורא, שהרי נוגעין הן בעדותן, דאם נאמין אותן לחייב מלקות להנפקד על פיהם, נוגעין בעדותן הן, דדלמא משום הכי מתרו ב', כדי שיודה הנפקד למפקיד מאי דתבע מיני' כדי שלא ילקה, וכמו שהם נוגעין בעדותן כשבאים לחייבו ממון ממש.

(ו) **ת"ש אינו חייב על שגתה... מאי לאו זדון עדים, וכו'-** הק' המהרש"א, למה סבר הגמ' דמיירי בזדון עדים, הרי ע"כ מה דתני כענין זה גם בשבועת העדות, דהיינו ומה הן חייבין על זדון השבועה, קרבן עולה ויורד, ע"כ זדון עצמו הוא, דזדון העדים לא שייך, וכמו דאמר' לעיל, משום דיכולים לומר ששכחו העדות (כפי' התוס' לעיל בריש העמוד, או לפי רש"י, דאין שייך התראת ודאי בשבועת עדות, דמי יודע אם יודעים לו העדות, וצ"ע למה נקט המהרש"א כפי' תוס' דוקא) וכ' דיש ליישב.

(ז) **משום דהוי שטר שעבוד קרקעות, ואין מביאין קרבן על כפירת שעבוד קרקעות- כ' הריטב"א** דלפי זה מיירי דוקא בשטר מלוה ושהעדים חתומים בו, אבל מלוה בכתב ידו חייב, ולא הוי שעבוד קרקעות, דהוציא עליו כתב ידו אינו חייב אלא מנכסים בני חורין. וכן שטר של פקדון אפי' בעדים שפיר יהי' שייך עליו שבועה, דהא אין גובין בשטר פקדון מנכסים משועבדים. אלא דהק' הראשונים (ריטב"א, וכן הק' תוס' כאן ועוד ראשונים), הא שי' ר' יוחנן הוא דשעבודא דאורייתא, וא"כ איך שייך לעולם לישבע על שבועת הפקדון ושבועת העדות, הרי לעולם השבועה נוגע קרקע, כיון דלעולם איכא שעבוד. ותי' דצריך לומר דציור התורה הוא כשמחל השעבוד [ולמעשה דהפקיעו רבנן השעבוד, שפיר נשבע אפי' כשלא נמחל השעבוד]. **וע' ברשב"א כאן** דהעיר דגם לכאו' כל שבועת מודה במקצת אין שייך לשי' ר' יוחנן, דהא שעבודא דאורייתא, וא"כ לעולם הוי כל שבועה על שעבוד קרקעות. ותי' דבמודה במקצת שפיר שייך שבועה, דאם תובעו על פה ובלא שטר ובלא עדים, בזה שפיר שייך מודה במקצת, ובכה"ג ודאי אין כאן שעבוד קרקעות, אפי' למ"ד שעבודא דאורייתא. **וע' ברא"ש (סי' ג')**